

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 42961/18

Şükrü YİĞİT / Türkiye

Başkan

Valeriu Grițco,

Hâkimler

Branko Lubarda,

Pauliine Koskelo,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla, 1 Aralık 2020 tarihinde Komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), yukarıda belirtilen 29 Ağustos 2018 tarihli başvuruyu, davalı Hükümet tarafından sunulan görüşleri ve başvuran tarafından bu görüşlere verilen cevapları dikkate alarak gerçekleştirilen müzakerelerin ardından aşağıdaki kararı vermiştir.

OLAY VE OLGULAR

1. Başvuran Şükrü Yiğit, Türk vatandaşı olup, 1942 doğumludur ve Ankara'da ikamet etmektedir. Başvuran, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde, Ankara Barosuna bağlı Avukat H. Sarsıcıoğlu tarafından temsil edilmiştir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2021. Bu gayriresmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Türk Hükümeti (“Hükümet”), kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

2. Davanın kendine özgü koşulları, taraflarca ifade edildiği şekliyle, aşağıdaki gibi özetlenebilir.

3. Başvuran, 21 Haziran 2002 tarihinde, Ankara’da yer alan bir taşınmazın hisselerini (50 m²’lik bir yüzölçümüne karşılık gelen) satın almıştır.

4. Söz konusu mülk, satın alınması sırasında, 6 Ekim 1986 tarihinden beri, imar planında “spor kompleksi için tahsis edilen kamuya açık alan” olarak sınıflandırılmıştır.

5. Başvuran, 11 Mayıs 2011 tarihinde, taşınmazının mülkiyetinin İdareye devredilmesine karar vermesi ve kendisine ödenmesi gereken tazminat miktarını belirlemesi amacıyla, Ankara Asliye Hukuk Mahkemesine başvurmuştur.

6. Asliye Hukuk Mahkemesi, 17 Haziran 2014 tarihinde, Ankara İdare Mahkemesi lehine görevsizlik kararı vermiştir.

7. Yargıtay, 19 Ocak 2015 tarihli kararla, ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır.

8. Yargıtay, 25 Haziran 2015 tarihinde, başvuranın sunduğu karar düzeltme talebini reddetmiştir.

9. Başvuran, 31 Ağustos 2015 tarihinde, Ankara İdare Mahkemesine başvurarak, Asliye Hukuk Mahkemesine sunduğu taleple aynı olan talebi dile getirmiştir.

10. İdare Mahkemesi, 31 Ekim 2016 tarihinde, davanın esası hakkında karar vermeksizin bu talebi reddetmiştir.

11. Başvuran, bu karara karşı itirazda bulunmuştur.

12. Ankara Bölge İdare Mahkemesi, 30 Mart 2017 tarihinde davanın esası hakkında bir karara varılmasına karar vermiştir. Bölge İdare Mahkemesi öncelikle, Belediye tarafından söz konusu taşınmaza el konulmasının söz konusu olmadığını tespit etmiştir. Bölge İdare

Mahkemesi, ardından 1/1.000 ölçekli imar planının 10 Ocak 2013 tarihinde değiştirildiğini ve söz konusu mülkün bundan böyle imar planında “spor kompleksi için tahsis edilen özel alan” olarak sınıflandırıldığını ve bu durumun, bu mülk üzerinde özel bir spor kompleksinin yapılmasına ve bu mülkün üçüncü kişilere kiralanmasına veya satılmasına imkân verdiğini tespit etmiştir. Bölge İdare Mahkemesi, başvuranın mülkiyet hakkının bundan böyle belirsiz bir süreyle kısıtlanmadığı ve dolayısıyla, talebin reddedilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

13. Başvuran, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur.

14. Anayasa Mahkemesi, 5 Mart 2018 tarihinde, bu başvurunun, açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. Bu karar, 12 Mart 2018 tarihinde, ilgiliye tebliğ edilmiştir.

15. Anayasa Mahkemesi, söz konusu kararında şu gerekçeyi kabul etmiştir.

16. Anayasa Mahkemesi öncelikle, ilke olarak, inşa edilemez olduğu belirtilen bir taşınmazın durumuna ilişkin uzun süreli bir belirsizliğin, taşınmazın sahibine özel ve aşırı bir yük getirdiğini ve bir yandan, kamu yararının gerekleri ile diğer yandan, mülklere saygı hakkının korunması arasında bulunması gereken adil dengeyi bozduğunu belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi, bu bağlamda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından *Sporrong ve Lönnroth/İsveç* (23 Eylül 1982, A serisi No. 52) davasında verilen karara atıfta bulunmuştur.

17. Anayasa Mahkemesi ardından, 1/1.000 ölçekli imar planının, İdare tarafından değiştirildiğini ve ilgili alanın, imar planında “spor kompleksi için tahsis edilen özel alan” haline geldiğini gözlemlemiştir.

18. Anayasa Mahkemesi sonuç olarak, taşınmazın böylelikle inşa edilebilir hale geldiği ve başvuran tarafından ileri sürülen ilk kısıtlamanın kaldırıldığı kanaatine varmıştır.

19. Anayasa Mahkemesi, spor tesisi inşa etme yükümlülüğünün şüphesiz mülkiyet hakkının kısıtlanması olarak değerlendirilebileceğini, ancak bu

durumun yine de, başvurana, toplumun genel menfaatinin gerekleri ile ilgilinin temel haklarının korunmasının gereklilikleri arasında bulunması gereken adil dengeyi bozacak nitelikte haksız ve aşırı bir yük getirdiği kanaatine varılamayacağı sonucuna ulaşmıştır.

ŞİKÂyetLER

20. Başvuran, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesini ve Sözleşme'nin 6. maddesini ileri sürerek, karşılıksız olarak kendisine getirilen, taşınmazı üzerinde bir spor tesisi inşa etme yükümlülüğünün bu taşınmaza ilişkin yapabileceği kullanımı kısıtladığını ve böylelikle, mülklerine saygı hakkını ihlal ettiğini iddia etmektedir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

21. Başvuran, davaya ilişkin koşulların Sözleşme'ye Ek 1. No.lu Protokol'ün 1. maddesini ve Sözleşme'nin 6. maddesini ihlal ettiğini ileri sürmektedir.

22. Hükümet, bu iddiayı kabul etmemektedir ve Mahkemeyi, başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermeye davet etmektedir. Bu bağlamda, Hükümet bilhassa, başvuranın kamu yararının gerekleri ile herkesin mülklerine saygı hakkının korunması arasında bulunması gereken adil dengeyi bozan özel ve aşırı bir yüke katlanmak zorunda kalmadığını ileri sürmektedir.

23. Başvuran, Hükümetin iddialarına cevap vermemektedir. Başvuran, adil tazmin taleplerini sunmakla yetinmektedir.

24. Mahkeme, “*Hâkim hukuku kendiliğinden uygular*” (*jura novit curia*) ilkesi uyarınca, Sözleşme ve Protokolleri kapsamında bir başvuran tarafından ileri sürülen hukuki gerekçelere bağlı kalmadığını ve bir şikâyeti, ilgili tarafından ileri sürülenler dışındaki Sözleşme maddeleri ya da hükümleri açısından inceleyerek, bu şikâyetin temelinde bulunan olaylara

ilişkin yapılacak hukuki nitelendirme hususunda karar verebileceğini hatırlatmaktadır (*Guerra ve diğerleri/İtalya*, 19 Şubat 1998, § 44, *Karar ve Hükümlerin Derlemesi* 1998-I, ve *Radomilja ve diğerleri/Hırvatistan* [BD], No. 37685/10 ve 22768/12, § 126, 20 Mart 2018). Olay ve olguların hukuki nitelendirmesi konusunda takdir yetkisine sahip olan Mahkeme, somut olayda, başvuranın şikâyetlerinin yalnızca Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi açısından incelenmesinin uygun olduğu kanaatine varmaktadır.

25. Mahkeme, yerleşik içtihadı uyarınca, daha sonra kamulaştırma yapılması amacıyla inşa etme yasağı getirilmesinin (mevcut durumda taşınmazın “spor kompleksi için tahsis edilen özel alan” olarak sınıflandırılmasından doğan yasaklama), Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin birinci cümlesi kapsamına giren bir müdahaleyi teşkil ettiğini hatırlatmaktadır (*Hakan Arı/Türkiye*, No. 13331/07, § 37, 11 Ocak 2011, ve *Ziya Çevik/Türkiye*, No. 19145/08, § 46, 21 Haziran 2011).

26. Mahkeme aynı zamanda, arazi düzenlemesi kadar karmaşık bir alanda, Sözleşmeciler Devletlerin imar politikalarını uygulama konusunda geniş bir takdir yetkisine sahip olduklarını hatırlatmaktadır (yukarıda anılan *Sporrong ve Lönnroth* kararı, § 69). Bununla birlikte, Mahkeme yine de, kendi denetim yetkisinden vazgeçemeyecektir.

27. Somut olayda, Mahkeme öncelikle, Belediye tarafından başvuranın taşınmazına el konulmasının söz konusu olmadığını gözlemlemektedir.

28. Mahkeme ardından, söz konusu mülkün öncelikle “spor kompleksi için tahsis edilen kamuya açık alan” olarak sınıflandırıldığını ve bu durumun mülkü inşa edilemez hale getirdiğini, daha sonra bu mülkün “spor kompleksi için tahsis edilen özel alan” olarak sınıflandırıldığını tespit etmektedir. İkinci sınıflandırma, bununla birlikte, inşa edilecek yapının yerel imar planında belirtilen amaca uygun olması koşuluyla, bu mülkü inşa

edilebilir hale getirmiştir. Başka bir ifadeyle, taşınmazın kullanımına yönelik getirilen kısıtlamanın kapsamı azaltılmıştır.

29. Mahkeme, başvuranın ulusal mahkemelere başvurarak, makamların sınıflandırmaya ilişkin kararlar verdikleri sırada, kamu yararının gerekleri ile temel haklarının korunmasının gerekleri arasında “adil bir denge” kurmadıklarını ileri sürdüğünü kaydetmektedir. Bu mahkemeler, kendilerine sunulan tazminat talebini usulüne uygun olarak incelemişler ve Mahkemenin ilgili içtihatları ışığında ve tarafların iddialarını eşit koşullarda dinledikten ve uygun bütün unsurları inceledikten sonra, başvuranın tazminat hakkına yol açan bir zarara maruz kalmadığı kanaatine varmışlardır. Mahkeme, ulusal mahkemelerin gerekçelerinde, verdikleri kararların keyfi veya açıkça mantıksız olduğu sonucuna varılmasına imkân veren herhangi bir unsur tespit etmemektedir.

30. Nitekim Mahkeme, başvuranın ihtilaf konusu mülkü satın aldığı sırada, bu mülkün daha önce “spor kompleksi için tahsis edilen kamuya açık alan” olarak sınıflandırıldığını (yukarıda 4. paragraf) ve dolayısıyla inşa edilemez bir mülk haline geldiğini gözlemlemektedir. Diğer bir ifadeyle, başvuranın şikâyet ettiği kısıtlama daha önce, ilgilinin söz konusu taşınmazı edindiği sırada mevcuttur.

31. Mahkeme dolayısıyla, ilgilinin taşınmazı satın aldığı sırada, söz konusu tarihte yürürlükte olan imar planına göre, “spor kompleksi için tahsis edilen kamuya açık alan” olarak sınıflandırılan bir mülkün söz konusu olduğunu bildiği ya da bilmesi gerektiği kanısına varmaktadır: Bu nedenle ilgili, makul olarak, düzenleme izni, özellikle inşaat izni almayı bekleyemezdi ve dolayısıyla, ilgilinin bir riskin varlığını kabul ettiği kanaatine varmak gerekmektedir (*Matczyński/Polonya*, No. 32794/07, § 109, 15 Aralık 2015).

32. Dahası, 1/1.000 ölçekli imar planına getirilen değişiklik, kısıtlamanın kapsamını azaltmıştır. Mülk, bundan böyle, inşa edilecek yapının spor kompleksi olması koşuluyla inşa edilebilir hale gelmiştir. Mülk

YİĞİT / TÜRKiYE KARARI

aynı zamanda, bu türden bir yatırım yapmak isteyen kişilere satılabilmekte veya kiralanabilmektedir.

33. Böylelikle, yukarıda belirtilen değerlendirmeler ışığında, Mahkeme, davada söz konusu olan menfaatler arasında bulunması gereken adil dengenin korunduğu kanaatine varmaktadır.

34. Dolayısıyla başvuru, açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendi ve 4. fıkrası uyarınca reddedilmelidir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup, 14 Ocak 2021 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Valeriu Griçco
Başkan